

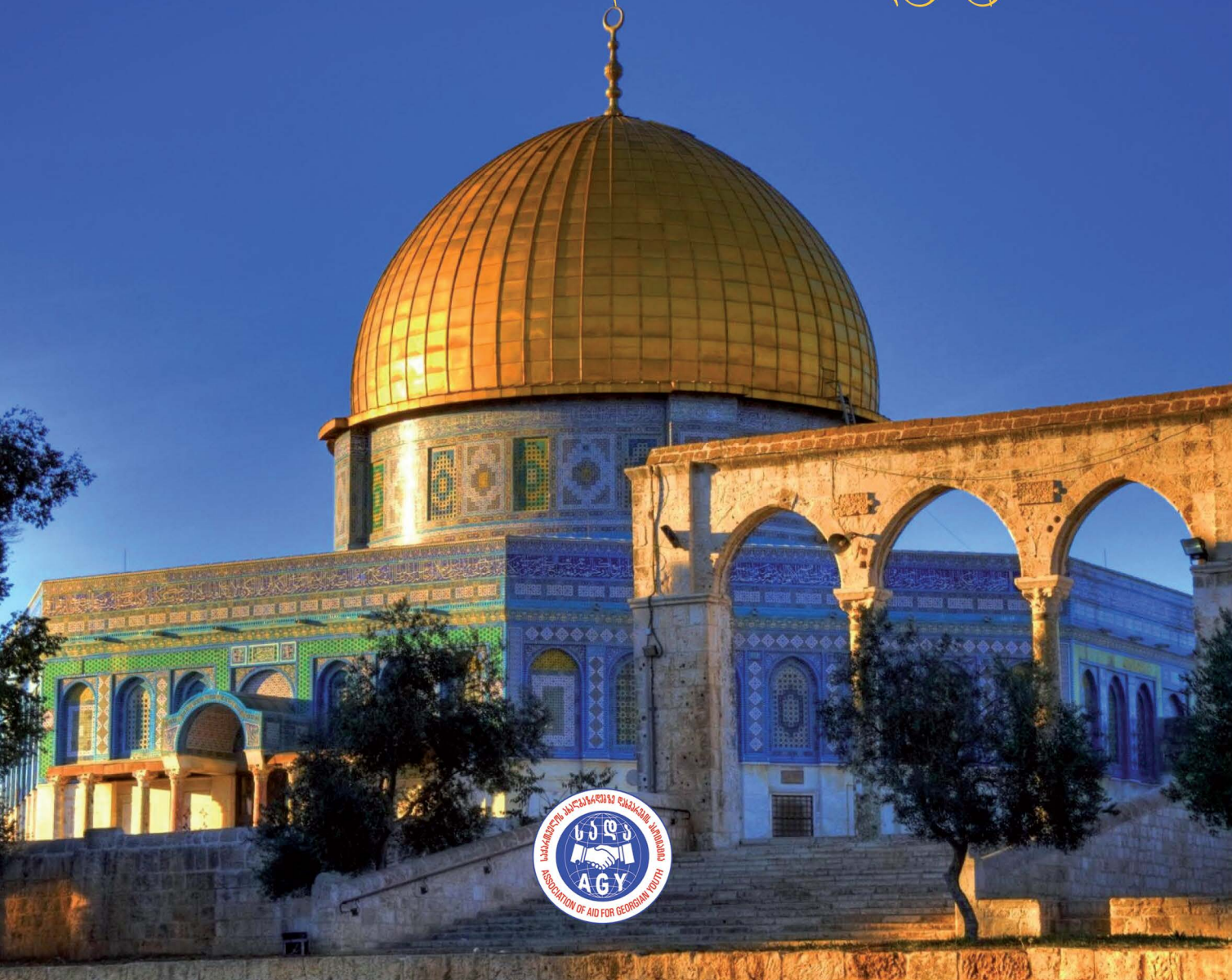
№ 73 იანვარი - თებერვალი 2024 წელი

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

საღიშეთვე

გაქანაი ასლოდეზა

წინასიტყვაობა

ძვირფასო მკითხველნო!

მოგესალმებით მოწყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით! ალლაჰმა წყალობა, ბარაქა, ხეირი-სიკეთე და მფარველობა არ მოგაკლოთ. პირველ რიგში გვსურს მოგილოცოთ მადლმოსილებით აღსავსე სამთვეულის (რეჯები, შალბანი, რამადანი) პირველი მთვარის რეჯების დადგომა. ამისათვის უსაზღვრო ქება - დიდება სამყაროს გამჩენ უზენაეს ალლაჰს, რომ კიდევ ერთხელ მოგვეცა საშუალება სამთვეულს შევხვედროდით.

ჩვენ, როგორც ადამიანები ვალდებული ვართ ვიცოდეთ, დროის ფასი და შესაბამისად ვიმოქმედოთ. დრო ტყუილად არ გავფლანგოთ და ღვთისმსახურებასა და სიკეთის კეთებისთვის გამოვიყენოთ, რადგან გასული დროის ანაზღაურება ან მისი უკან დაბრუნება შეუძლებელია. ასევე უნდა ვიცოდეთ რწმენის როლი ადამიანის ცხოვრებაში. უნდა ვიცოდეთ, თუ რისთვის გაჩნდა ადამიანი ამ ქვეყანაზე და რა მოვალეობა აკისრია მას გამჩენის, საზოგადოებისა და საკუთარი თავის წინაშე.

მოწყალე და მწყალობელმა უზენაესმა ალლაჰმა თავის მსახურებს წყალობად წლის სხვა თვეებისგან განსხვავებით უფრო ძვირფასი თვეები უბოძა სამთვეულის - რეჯების, შალბანის და რამადანის მთვარის სახით. ამიტომაცაა რომ ამ დროს შესრულებულ ღვთისმსახურებას უფრო მეტი მადლიანობა და ფასი აქვს.

როდესაც სამთვეული მოახლოვდებოდა ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ასეთ ვედრებას აკეთებდა: „უზენაესო ალლაჰო! დალოცვილ ჰქმენი ჩვენთვის რეჯებისა და შალბანის მთვარე და მოგვასწარი რამადანს“.

სამთვეულის შემობრძანებით პირველრიგში ჩვენ უნდა გავიძლიეროდ რწმენა და სულიერი სამყარო, უნდა ვეცადოთ მეტი მოწყალების გაღებას, დავეხმაროთ გაჭირ-

ვებულ ადამიანებს, გავახშიროთ ნათესავების მონახულება, ასევე მოვინახულოდ ავადმყოფები და მათთვის ალლაჰს ჯანმრთელობა და ხეირიანი სიცოცხლე შევთხოვოთ. ასევე მივიღოთ ერთმანეთისაგან დალოცვა, რამეთუ ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ვ) ჰადისში ბრძანებს: „მუსლიმი ძმისთვის დაუხსნრებლად გაკეთებული ვედრება უფრო მიღებულია ალლაჰის წინაშე“.

სულისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი საკვები ჭეშმარიტი რწმენაა. ალლაჰის მორწმუნე და მასზე მინდობილი ადამიანი მისგან სულიერ საზრდოსა და ძალას იღებს, ვინაიდან ადამიანი გამუდმებით უზენაესი ალლაჰის დახმარებას საჭიროებს. სწორედ უზენაესი ალლაჰის რწმენა და მასზე მინდობა, რომელსაც გამუდმებით ვსაჭიროებთ, ნდობისა და სიმშვიდის უშრეტ წყაროდ გადაგვექცევა.

უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„რომელთაც ირწმუნეს, ალლაჰის ხსენებით იჯერეს გულნი მათნი. დიახ, მხოლოდ ალლაჰის ხსენებით ჰპოვენს გულნი სიმშვიდეს!“ (სურა „რადი“, აიათი 28)

რწმენა ადამიანს მარტოობისა და სიცარიელისგან გადაარჩენს. რწმენა ჩვენი სულის საკვები და გულის სინათლეა. ურწმუნო ადამიანის სული საზრდოს გარეშეა დარჩენილი, ხოლო სიბნელეში ჩაძირული გული მოკლებულია უდიდეს დასაყრდენ ძალას. რწმენა ადამიანს მარტოობისა და სიცარიელისგან იცავს. ცხოვრებაში ადამიანს უამრავ სიძნელესთან უხდება ბრძოლა. ასეთ მომენტებში ალლაჰის მორწმუნე ადამიანები სასოწარკვეთილებაში არ ვარდებიან. ისინი უზენაეს ალლაჰს შეაფარებენ ხოლმე თავს, მას მიენდობიან და უდიდესი მოთმინებით საბოლოო შედეგს დაელოდებიან. ესოდენ ძლიერ მეგობარზე სიყვარულითა და პატივისცემით მინდობა ადამიანს უდიდეს ნეტარებას ჰგვრის.

ცოდნის მიწაჲს ჟს აზნაჲს-განათაჲს

ძვირფასო მკითხველო, მოკლედ მინდა ვისუბრო დღეისათვის მეტად მნიშვნელოვან თემაზე: „ცოდნის მიღება და აღზრდა-განათლება“. ცოდნის მიღება ყოველი მუსლიმი ქალისა და მამაკაცისთვის სავალდებულოა. ყურანის პირველი მონოდებაც ხომ „იკითხე!“ იყო. (ბ3 ბუხარი, ბედულ-ვაჰი, 1).

სამყაროთათვის წყალობად მოვლენილი შუამავალი (ს.ა.ს) ცოდნის მიღებას ძალიან დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა. უშუალოდ თვითონ ახალისებდა მორწმუნეებს ცოდნის დაუფლებისკენ და შემდეგს ბრძანებდა: „ვინც ცოდნის შეძენის მიზნით გაემგზავრება, ალლაჰი მას სამოთხეში მიმავალ გზას გაუადვილებს; ანგელოზები ფრთებს გადაახურავენ ცოდნის მაძიებელთ; ცაში და მიწაზე არსებულნი და ზღვაში თევზებიც სწავლულთა მიტევებისთვის ალლაჰს ევედრებიან. სწავლულები შუამავალთა

მემკვიდრენი არიან. შუამავალთ სამემკვიდროდ ოქრო-ვერცხლი არ დაუტოვებიათ, ცოდნა დატოვეს. ვინც დაეუფლება ამ მემკვიდრეობას, სწორედ, რომ დიად ხვედრს დაიმსახურებს!“ (თ2682 თირმიზი, ილიმი, 19)

ცოდნის შეძენა ყველაზე მნიშვნელოვანი რამეა, რის გამოც ყოველგვარი ჯაფისა და სიძნელის გადატანად ღირს. ცოდნის შეძენის გზაზე თავდადება, ხალისითა და სიხარულით ამქვეყიერი სარგებლიდან და სიტკბოსგან განშორება, სხვადასხვა გასაჭირისა და სიძნელის გადალახვაა საჭირო. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ მხოლოდ რელიგიური ცოდნა კი არა, ყოველგვარი ცოდნის მიღება მნიშვნელოვანია, რომელიც ადამიანებისთვის სარგებელს მოიტანს. უეჭველია, რომ ადამიანი ცოდნის შესაბამისად ფასდება. განსწავლული ადამიანი ცოდნით გაანათლებს გარშემომყოფთ,

ცოდნა არა მხოლოდ პატრონს, არამედ გარშემომყოფთაც უნათებს გზას. ცოდნის შეძენისთვის გარჯა ღმერთის გზაზე ბრძოლაა. ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს: „ვინც გაემგზავრება ცოდნის შეძენის სურვილით, დაბრუნებამდე ალლაჰის გზას ადგას!“ (2647 თირმიზი, ილიმი, 2)

ადამიანი საჭიროებს ალლაჰისაგან ბოძებული ცოდნის მიღებას და მისით ცხოვრებას, რადგან გზა სწორად გაიკვალოს. ყურანში ვკითხულობთ: „არ მისდით იმას, რისი ცოდნაც არ მოგეპოვება...“ (ისრა, 17/36)

მორწმუნე ადამიანს, ცოდნის შეძენა შემატებს ღვთისმოშიშობასა და სიყვარულს, რითაც ნათელი ხდება, რომ ცოდნის გაღრმავებამ მის გულში, სულსა და ქცევებში უკვე შეაღწია: „ეშინიათ ალლაჰის მის მსახურთაგან ცოდნის მქონეთ!“ (ფატირი, 35/28) ასევე, კარგად არის ახსნილი ცოდნისა და რწმენის კავშირი აიათში: „განა თანასწორნი არიან განსწავლულნი და უვინნი?“ (ზუმერი, 39/9)

ცოდნის შეძენა თუ სხვადასხვა მეცნიერების დაუფლება, უდავოდ, დიდ შრომასა და მოთმინებას მოითხოვს. საყვარელი შუამავალი გვამცნობს, რომ: „ცოდნის შეძენა მხოლოდ სწავლით არის შესაძლებელი!“ (მე2663 ტაბერანი, ელ-მუ'ჯემულ-ევსატი, III, 118) იბნი აბბასი კი დასძენს: „ცოდნა დაბადებიდან არავის დაჰყოლია!“ (მშ26114 იბნი ებუ შეიბე, მუსანნეფი, V, 284) ცოდნის შეძენა ორმხრივი გარჯის შედეგია. როგორც ცოდნის გადმოცემი ირჯება, ასევე უნდა გაისარჯოს ის, ვისაც ცოდნის მიღების სურვილი გააჩნია.

შუამავალთა ქადაგების არსი ცოდნაა. მუჰამედ შუამავლის სწავლებაშიც ცოდნა ყოველთვის წინა პლანზე იყო წამოწეული და მუსლიმებს ყოველთვის ცოდნის შეძენისკენ მოუწოდებდა: „იყავი ის, ვინც ასწავლის, სწავლობს, უსმენს, უყვარს ძიება, მხარში უდგას ცოდნას, ნუ იქნები მეხუთე, ნახდები!“ (დმ357 დარიმი, მუყადდიმე, 26) თვითმყოფადობის დასამკვიდრებლად ბრძოლა მხოლოდ

ცოდნის შეძენით იქნება შესაძლებელი. შუამავალი ბრძანებს: „მოსწავლე და მასწავლებელი მადლს ერთნაირად დაიმსახურებენ!“ (იმ228 იბნი მაჯე, სუნნეთი, 17) ამგვარად, იგი ცოდნის ერთმანეთისთვის გაზიარებისკენ მოგვიწოდებს: მოსწავლეს - სწავლისკენ, ხოლო მასწავლებელს სწავლებისკენ. სხვა ჰადისში კი საუბარია იმის შესახებ, თუ რამდენად მაღალ საფეხურზე დგას ის ადამიანი, ვინც ცოდნას მიიღებს და მერე სხვებს გადასცემს: „ორ რაღაცაში შეიძლება სხვაზე მიბადვა: 1. ადამიანზე, რომელსაც ღმერთმა მიმადლა ქონება, მან კი ეს ქონება ჭეშმარიტ გზაზე გახარჯა; 2. ადამიანზე, რომელსაც სიბრძნე ებოძა ღმერთისგან, მისით განსაჯა და სხვებსაც შეასწავლა“. (ბ73 ბუხარი, ილიმი, 15)

ალლაჰის შუამავალი განათლებისთვის ყველა შესაძლებლობას იყენებდა. როცა მედინაში დაბინავდა, ცოდნის შეძენისა და გაღრმავების კამპანია წამოიწყო. ვისაც სურდა ცოდნის შეძენა, მათთვის კონკრეტული დროები დაადგინა (ბ101 ბუხარი, ილიმი, 35), კვირაში ერთი დღეც ქალების სწავლისთვის დაანება. შუამავალმა ბედირის ბრძოლიდან შეპყრობილი ტყვეებიც კი განათლებაში ჩართო: ვისაც გამოსასყიდის გადახდა არ შეეძლო, მას ათი მუსლიმი ბავშვისთვის წერა-კითხვა უნდა ესწავლებინა, რის სანაცვლოდაც გათავისუფლდებოდა. მედინაში - „მესჯიდი ნებევეში“ ცოდნის შეძენის მსურველთათვის „სუფფეს“ სახელად წოდებული განსაკუთრებული ადგილი გამოიყო, რომელიც სასწავლო ცენტრად გადაიქცა, სადაც უამრავი ისეთი სწავლული აღიზარდა (ნმ4294 ჰაქიმი, მუსთედრეჟი, V, 1614 (3/18)), როგორებიც იყვნენ იბნი მეს'უდი, ებუ ჰურაირა, ებუ ზერი, 'ამმარ ბინ იასირი და სხვ.

ალლაჰის შუამავლის სურვილი მუდამ სხვებისთვის ცოდნის გადაცემა და ყველასათვის ხმის მიწვდენა იყო. მან ასე ბრძანა: „ჩემგან ერთი აიათიც რომ იყოს, სხვებს მიაწვდინეთ!“ (ბ3461 ბუხარი, ენბია, 50); „პირნათელი ამყოფოს ალლაჰმა

ის, ვინც ჩვენგან რაიმე სიტყვას გაიგონებს და მას სხვებს დაუმახინჯებლად გადასცემს.“ (დმ236 დარიმი, მუყადდიმე, 24)

შუამავალი ცოდნის გაზიარებას მოწყალების გაღებას ადარებს და ამბობს რომ, ვინც ცოდნას სხვებს გაუზიარებს, მას მოწყალების გაღებაში ჩაეთვლება: *„ყველაზე უკეთესი მოწყალება მუსლიმისთვის ცოდნის შეძენა და შემდეგ ამ ცოდნის სხვაზე გაზიარებაა!“* (იმ243 იბნი მაჯე, სუნნეთი, 20). “

დღეს ცოდნა, როგორც არასდროს, ყველაზე მნიშვნელოვანი ძალაა. ცოდნის საშუალებით ადამიანებზე სწორი გზის ჩვენება და კეთილი საქმეებისკენ მოწოდება, ხოლო ცოდნის ბოროტად გამოყენებით კი ყველა ცუდი საქმის კეთებაა შესაძლებელი. ვინც ცოდნის მიხედვით არ ცხოვრობს, ესე იგი მას ვერ იყენებს. ცოდნამ ადამიანი მაღალი ღირებულებებისკენ უნდა წაიყვანოს. ცოდნით მხოლოდ მანიპულირება, მისი გამოყენებით სხვების დაჩაგვრა, ცოდნის ფასის დაკარგვას ნიშნავს. ცოდნა, როგორც ადამიანისთვის, ასევე საზოგადოებისთვისაც მხოლოდ სიკეთის მომტანი საშუალება უნდა იყოს.

ოჯახის შემდეგ მოზარდი აღზრდაგანათლებას სკოლაში ღებულობს. სკოლის პერიოდი უდიდეს როლს თამაშობს აღსაზრდელის ფორმირებაში. ამიტომ სკოლის პედაგოგებს ძალიან დიდი პასუხისმგებლობა ეკისრებათ მომავალი თაობების აღზრდის საქმეში. მომავალ თაობებს უნდა მივცეთ კარგი განათლება და ამავე დროს ისინი უნდა აღვზარდოთ მაღალი ზნეობრივი ღირებულებებით. შესაბამისად, პედაგოგმა უნდა ასწავლოს მოსწავლეს სიყვარული, მიმტევებლობა, შემწყნარებლობა, სხვისი უფლებების დაცვა, ერთმანეთის პატივისცემა და ეთნიკური თუ კონფესიური ნიშნით განსხვავებული ადამიანების მიმართ სითბოს გამოხატვა, ნაცვლად ბავშვებში სიძულვილისა და სხვადასხვა ფობიების, მათ

შორის ეთნიკური და რელიგიური შუღლის გაღვივებისა. ვისი რა საქმეა, ვინ რას ირწმუნებს, ან რა მნიშვნელობა აქვს ადამიანი რომელი ეთნიკური წარმომადგენლობისაა, მთავარია იყოს ადამიანი და საკუთარ მოქალაქეობრივ მოვალეობებს ასრულებდეს საზოგადოებისა და ქვეყნის წინაშე. აღმზრდელი ყველას აღმზრდელია, ამიტომ უნდა იყოს მიუკერძოებელი, აზროვნებდეს სახელმწიფოებრივად და იცავდეს ქვეყნის სეკულარული მოწყობის პრინციპს, შესაბამისად იცავდეს ქვეყნის უმაღლეს კანონს - კონსტიტუციას, რითიც დაცულია თითოეული მოქალაქის რელიგიისა და რწმენის თავისუფლება. ეთნიკური და კონფესიური მრავალფეროვნება ჩვენი ქვეყნის ისტორიული საგანძური, ეროვნული და კულტურული სიმდიდრეა, რაც უფრო მიმზიდველს და საინტერესოს ხდის ჩვენს ცხოვრებას. ამიტომ, ჩვენ ყველაფერი უნდა გავაკეთოთ მშვიდობიანი თანაცხოვრებისა და ჰარმონიული გარემოს შექმნისა და განმტკიცებისთვის. ამისათვის კი, პირველ რიგში, პატივი უნდა ვცეთ გასხვავებული ეთნიკური და კონფესიური კუთვნილების ადამიანებს. როდესაც იუდეველი მიცვალებული ჩამოატარეს, შუამავალმა ფეხზე წამოდგომით მიაგო პატივი. ყურანში ვკითხულობთ: *„ჰეი, ადამიანო! შეეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. შეეჭველად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალ-ლაჰის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოშიშია“.* (ჰუჯურათი 49/13)

ყურადსაღებია შუამავლის მიერ გამოსამშვიდობებელ ჰაჯობაზე წარმოთქმული შემდეგი სიტყვები: *„არც არაბს არაბების წინაშე, არც არაბებს არაბის წინაშე, არც თეთრ კანიანს შავკანიანის წინაშე, არც შავკანიანს თეთრკანიანის წინაშე არავითარი უპირატესობა არ გააჩნია, უპირატესობა მხოლოდ თავყანშია, ღვთისმოშიშობაშია“.*

ლაშა ბოლქვაძე

ისლამის მიხედვით მხატვრობა (მწკალებლობა) და სამართლიანობა

თუ ადამიანი სათანადოდ გამოიყენებს ვნების, ბრაზისა და გონიერების ძალებს თავის ცხოვრებაში, ის მიაღწევს სამართლიანობას; როდესაც ის არ ან ვერ იყენებს მათ სათანადოდ, ხდება მჩაგვრელი და უსამართლო. გონებასა და რელიგიას ადამიანი სამართლიანობისკენ, ხოლო ვნებებსა და ეშმაკზე დამორჩილებას კი ადამიანები მჩაგვრელობამდე მიჰყავს.

ყოველი ადამიანი, ცხოვრების ყოველ ეტაპზე თითქმის ყოველდღე ხვდება სამართლიანობისა და სისასტიკის მაგალითებს. ერთი მხრივ, კაცობრიობის ისტორია მთლიანად შეიძლება ჩაითვალოს სამართლიანობისა და ჩაგვრის ისტორიად. თუმცა, ჯერ კიდევ პრაქტიკაში ვხედავთ არაკანონზომიერებას, კანონის უზენაესობისა და ზემდგომთა სამართალის შესახებ. ჯერ კიდევ ვერ გარკვეულა, ძლიერი არიან მართალნი, თუ მართალნი არიან ძლიერნი.

ყურანში ერთ-ერთი საკითხი, რომელზეც ძალიან ხშირად მახვილდება ყურადღება არის სამართლიანობა. სამართლიანობა არეგულირებს ადამიანის ურთიერთობას ღმერთთან, სხვა ადამიანებთან და საკუთარ თავთან. მაგალითად, თაყვანისცემა არეგულირებს ადამიანისა და ალლაჰის ურთიერთობას. ჭეშმარიტი რწმენითა და კარგი საქმეებით ალლაჰისკენ სწრაფვა ადამიანის

მოვალეობაა. მეორეს მხრივ, ქმედებებთან დაკავშირებული ყურანის ბრძანებები, რომლებიც არეგულირებს ადამიანების ურთიერთობას ერთმანეთთან, არის სამართლიანობის მეორე მნიშვნელოვანი საყრდენი. თუ ადამიანი განზონანორებული არ გამოიყენებს მის ბუნებაში არსებულ ვნების, ბრაზისა და გონების ძალას, ის გადაუხვევს სამართლიანობას და გახდება მჩაგვრელი. ისეთი ქმედებები, როგორიცაა ქურდობა, მოტყუება და უსამართლო მკვლელობა სხვა არაფერია, თუ არა სხვათა უფლებების დარღვევა.

ყურანში უზენაესი შემდეგნაირად ბრძანებს: „ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! იყავით ალლაჰის წინაშე მოწმენი, სამართლის აღმდგენი. და ეს რომც იყოს თქვენს წინააღმდეგ, ან თქვენი მშობლებისა და ნათესავების, მდიდარი იქნება ის თუ ღარიბი, რადგანაც ალლაჰი უფრო ახლოსაა ორივესთან, მაშ, ნუ გაყვებით გულისნადებს, რომ არ გადაუქციოთ ჭეშმარიტებას, და თუ გაამრუდებთ ან გაექცევით, უეჭველად, ალლაჰი უწყის, რასაც აკეთებთ!“ (ნისა, 135)

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! იყავით ალლაჰის წინაშე მოწმენი, სამართლის აღმდგენი! და არ გაიძულთ ზოგიერთ ადამიანთა მიმართ სიძულვილმა, რომ სამართლიანად არ იქცეოდეთ. იყავით სამართლი-

ანნი, ის უფრო ახლა ღვთისმოშიშობასთან; და გეშინოდეთ ალლაჰისა, უეჭველად, ალლაჰი უწყის, რასაც იქმთ თქვენ.“ (მაიდე, 8)

მჩაგვრელობა/მწვალელობა სამართლიანობის საპირისპიროდ ქმედებაა. მაგალითად ალლაჰის უარყოფა, მრავალმერტიანობა და ფარისევლობა, ალლაჰის წინაშე ჩადენილი მწვალელობაა.

არსებების მიმართ მჩაგვრელობა/მწვალელობა ნიშნავს, მათთვის უფლებების ჩამორთმევას და მათ მიმართ უსამართლოდ მოპყრობას. ისეთი სიტუაციები, როგორიცაა ადამიანების ზურგს უკან გაკილეა და ქურდობა - მწვალელობაა; შინაური ცხოველების შიმშილი და გადატვირთვა კი მწვალელობად ითვლება.

ცოდვის ჩადენა, ნიჭის გამოყენება არასწორ გზაზე, ადამიანისთვის მიცემული სიცოცხლის მარადიული სამოთხის მოსაპოვებლად მუშაობის ნაცვლად, ჯოჯოხეთის გზაზედ ყოფნა... ეს არის ადამიანის სისასტიკე საკუთარი თავის მიმართ.

სისასტიკე, მწვალელობა და მჩაგვრელობა, როგორც ამქვეყნად, ისე იმქვეყნად გამოიწვევს სასჯელს, რომლის შესახებაც ხშირად გვხვდება შეხსენებები ყურანში.

„მაგრამ იმათ, რომელთაც უსამართლობა ჰქმნეს, რაც დედამიწაზეა ყველაფერი, რომ ჰქონდეთ და კიდევ ერთფამისი, მასთან ერთად, აუცილებლად შეეცდებიან თავი გამოესყიდათ მისით აღდგომის დღეს საშინელი სასჯელისგან. მაგრამ გამოაშკარავდება მათთვის ალლაჰისგან იგი, რასაც არ მოელოდნენ.“ (ზუმერი, 47)

„და ჩვენ არ მოგპყრობივართ მათ უსამართლოდ, არამედ მათ საკუთარ სულებს მოექცნენ უსამართლოდ. როცა მოვიდა ბრძანება შენი ღმერთისგან, არაფერში გამოადგათ მათ თავიანთი ღვთაებები, რომელთაც მოუხმობდნენ ალლაჰის მაგივრად. და არაფერი შეჰმატა მათ, გარდა ზიანისა. აი, ასეთია შენი ღმერთისგან შეპყრობა, როცა იგი იპყრობს სოფლებს და ისინი უსამართლონი არიან. უეჭველად, მისგან შეპყრობა მწარეა, მრისხანეა!“ (ჰუდ, 101-102)

ალლაჰი სამართლიანია. ალლაჰმა ყველა და ყველაფერი დააჯილდოვა იმით, რასაც იმსახურებდა და რაც ეკუთვნოდა.

ალლაჰის ყველა ქმედება დამყარებულია სამართლიანობის პრინციპზე. თითოეულ არსებაზე ზესაკუთარი ბუნების შესაბამისად შესაძლებლობების, უფლებებისა და მოვალეობის დაკისრება ღვთაებრივი სამართლიანობის ერთ-ერთი გამოვლინებაა.

ალლაჰის სამართლიანობის წინაშე, მისი გაჩენილების ვალდებულება, ალლაჰისადმი თაყვანისცემაა. ალლაჰი შემდეგნაირად აფრთხილებს ადამიანებს: „

ჰეი, ადამიანო! რაა შენი შემცდენი შენისა ღმერთისა გულუხვისა წინაშე, რომელმაც გაგაჩინა შენ, მერე გიბოძა სხეული გამართული და თანაზომიერი, და როგორც ინება, ისეთი ფორმით ჩამოგაყალიბა (სხვადასხვანაირი ფორმა მოგცათ (ყველა ადამიანის გენეტიკური შიფრი განსხვავებულია))? არა, მიუხედავად ამისა, სიცრუედ რაცხავთ განკიცხვის დღეს!“ (ინფიტარი, 6-9)

ღვთაებრივი სამართლიანობის სხვა გამოხატულება არის ის, რომ ის სჯის დამნაშავეებს. სამართლიანობის ეს ნაწილი ამქვეყნად ბოლომდე შეიძლება არ იქნას სისრულეში მოყვანილი, რადგან სამყარო გამოცდის ადგილია და ყველას აქვს დრო მონანიებისა. წმიდა ყურანში აღწერილ აჯანყებულ ტომებსა და ინდივიდებზე დაკისრებული სასჯელები ღვთაებრივი სამართლიანობის ამ ასპექტს აჩვენებს. სამართლიანობის ეს ნაწილი სრულად გამოვლინდება შემდგომ ცხოვრებაში და მცირედენი ბოროტებაც კი არ დარჩება სასჯელის გარეშე. ყურანი ამას შემდეგნაირად გვამცნობს: „დღეს მიეზღვება ყოველივე სულს, რაც მოიხვეჭა და არ იქნება უსამართლობა ამავე დღეს. უეჭველად, ალლაჰი მსწრაფლგანმკითხველია!“ (მუმინ, 17)

მიუხედავად იმისა, რომ, მსოფლიოში არის გავრცელებული მჩაგვრელობა და სისასტიკე, ისინი შეიძლება არ ღებულობდნენ სასჯელს ამ ქვეყნად, მაგრამ ახლა, როცა გამოცდა დასრულდება, ყოველივე განიკითხება ხელთ არსებული ქმედებების შესაბამისად და იმ ქვეყნად არანაირ უსამართლობას არ ექნება ადგილი, დაჯილდოებაც და სასჯელიც დამსახურებულად მიეზღვება თითოეულს.

სამართლიანობის მნიშვნელოვანი საფუძველი კანონის წინაშე თანასწორობაა. სამართლიანობა თანასწორობის გარეშე ვერ იქნება სრულყოფილი. თანასწორობა სათნოებაში და პატივში კი არა, არამედ კანონის წინაშე ვალდებულებებით გამოიხატება. კანონის წინაშე მეფეც და მსახურიც ერთია. ანუ, სახელმწიფოს მმართველიც და რიგითი მოქალაქეც კანონის წინაშე ერთი და იგივე უფლებებით უნდა სარგებლობდეს და დანაშაულის ჩადენისას, თითოეული კანონის შესაბამისად უნდა დაისჯოს.

სამართლიანობის განსამტკიცებლად ზოგიერთი პრინციპის დაცვა სავალდებულოა. მაგალითისთვის ადამიანი, თავისი ბუნების შესაბამისად ყოველთვის საკუთარი ახლობლების დაცვას შეეცდება, მაგრამ ზემოთ მოყვანილ აიათების მიხედვით სამართლიანობის დამყარება გვევალება ნებისმიერ შემთხვევაში, ჩვენს წინააღმდეგაც რომ იყოს. ანუ უნდა დავიცვათ მიუკერძოებლობის პრინციპი. მეორე რასაც, ასევე პრინციპულად უნდა მოვერიდოთ, არის გრძნობებზე დაყრდნობით დასკვნის გამოტანა. ალლაჰი გვიბრძანებს არ ავყვეთ გრძნობებს, რომ არ გადავუხვიოთ ჭეშმარიტებას. ნისა სურას 135-ე აიათში ალლაჰი ბრძანებს: „...მაშ, ნუ გაყვებით გულისნადებს, რომ არ გადაუქციოთ ჭეშმარიტებას, და თუ გაამრუდებთ ან გაექცევით, უეჭველად, ალლაჰი უწყის, რასაც აკეთებთ!“. მესამე პრინციპი რომელზეც შეიძლება ყურადღების გამახვილება მჩაგვრელებისკენ შორს დგომა და მათზე არ დამსგავსებაა. წინააღმდეგ შემთხვევაში დავემსგავსებით მათ და ჩავვარდებით მჩაგვრელობის უდიდეს ცოდვაში. ალლაჰი ამის შესახებ შემდგენიარად გვაფრთხილებს წმინდა ყურანში: **„და არ გადაიხაროთ იმათკენ, რომელთაც უსამართლობა ჰქმნეს, რომ არ შეგეხოთ ცეცხლი. და არა გყავთ თქვენ მეგობარი, ალლაჰის გარდა, მერე არავინ შეგწევთ!“** (ჰუდ, 113) აიათში აკრძალულია არა მარტო ჩაგვრა, არამედ მჩაგვრელებისკენ ოდნავი მიდრეკილების გამოხატვაც კი, რადგან მჩაგვრელობაზე თვალის დახუჭვა ისეთივე სისასტიკეა, როგორც ურწმუნოებაა და მკრეხელობა. ერთ-ერთი სხვა პრინციპი კი მხოლოდ დამნაშავის დაგმობა ან დასჯაა, რადგანაც შეიძლება ვინმე

არ გვიყვარდეს, მაგრამ არ გვაქვს უფლება არ მოგვწონდეს მისი ახლობლები ან ცივად მოვიქცეთ მათ, ვისაც ურთიერთობა აქვს მასთან. ამასთან დაკავშირებით შემდეგნაირადაა ნაბრძანები: **„ვინც ჭეშმარიტი გზა გაიგნო, მხოლოდ თავის სასიკეთოდ დაადგა ამას და ვინც აცდა, მხოლოდ თავის საწინააღმდეგოდ აცდა. და არც ერთი ცოდვილი არ იტვირთავს სხვის ცოდვას...“** (ისრა, 15)

„და არ იტვირთავს არც ერთი სული სხვის ტვირთს და თუ მოუხმოს ტვირთით დამძიმებულმა, არაფერს შეუშლუბუქებს მას, თუნდ ახლო ნათესავი იყოს. შენ შეაგონებ მხოლოდ მათ, რომელთაც უხილველადაც კი ეშინიათ თავიანთი ღმერთის და ჭეშმარიტად აღავლენენ ლოცვას...“ (ფათირ, 18)

ალლაჰის სამართალი ყველგან და ყოველთვის ვლინდება. მიუხედავად იმისა, რომ სამართლიანობის ნაწილი გარკვეულწილად ამქვეყნად სარულდება, მისი სრული გამოვლინება საიქიოში განხორციელდება, სადაც ვერავინ გადაურჩება იმას, რაც ჩაიდინა. აიათებში ვხვდებით დარიგებებს, რომ არ ვიყოთ მჩაგვრელებთან ერთად ან მათ შორის. ასევე მოგვინოვებს, რომ არ ვიყოთ მჩაგვრელებზე დამოკიდებულნი.

სამართლიანობა ყველას სჭირდება სახლში, სკოლაში, სამსახურში, ბიზნესში... მოკლედ, ცხოვრების ყველა ასპექტში. **“ცა და დედამიწა სამართლიანობით არსებობს.”**

ადამიანების პასუხისმგებლობაა იზრუნონ სამართლიანობის დამყარებასა და განმტკიცებაზე ამქვეყნად. ადამიანები აკეთებენ არჩევანს, იყონ სამართლიანნი თუ სასტიკნი. სამყაროში, სადაც არასამართლიანები ცდილობენ მმართველობას, ისინი, ვინც სამართლიანობას ქადაგებენ, არ იმუშავენ სამართლიანობის განსამტკიცებლად, იქნებიან მჩაგვრელობის მსხვერპლნი და ვერ გაექცევიან უსამართლოთა მრისხანებას. აქედან გამომდინარე არ უნდა დავგავიწყდეს რომ, **„უეჭველად, ალლაჰი ბრძანებს სამართლიანობას, სიკეთის კეთებას და ნათესავებზე დახმარებას. და კრძალავს სიძვას, გასაკიცხ ქმედებებს და უსამართლობას. იგი შეგაგონებთ თქვენ, ეგების გულისხმაჰყო!“** (ნაჰლ, 90)

რწმენა, ღვთისმსახურება და მორალა

ჩვენი რელიგია, ისლამი მოგვინოდეზს რწმენის, ღვთისმსახურებისა და კარგი ზნეობისაკენ. ისლამი შეიძლება შევადაროთ ხეს, რომლის ფესვები რწმენაა, ღერო – ღვთისმსახურება და ნაყოფი – კარგი ზნეობა. როგორც ხე ხდება ღირებული და სასარგებლო თავისი ფესვებით, ღეროთი და ნაყოფით, ისე მორწმუნე თავისი რწმენით, ღვთისმსახურებით და კარგი ზნეობით ხდება სრულყოფილი, შემდგარი მუსლიმი და სასარგებლო პიროვნება.

რწმენა, ეს არის ალლაჰის არსებობისა და მისი ერთადერთობის, ანგელოზების, ნიგნების, შუამავლების, საიქიო ცხოვრებისა და ბედისწერის რწმენა. ასევე მისი ყველა მოწოდებისა და ბრძანების შესრულებისაკენ სწრაფვა და აკრძალულებისგან თავის შორს დაყენება. ეს ნიშნავს იმას რომ ენით ვაღიაროთ და გულით დავამტკიცოთ ყველა ის ჭეშმარიტება, რაც ჩვენმა შუამავალმა (ს.ა.ვ.) ვაჰის - ზეშთაგონების მეშვეობით გადმოგვცა და თავისი ფაქიზი ცხოვრებით - სუნნეთით გვიჩვენა.

უზენაესი ალლაჰი სურა ანქებუთში ასე ბრძანებს: **ნუთუ ჰგონიათ ადამიანებს, რომ ამაოდ იქნებიან მიტოვებულნი და არ გამოიცდებიან, თუ მხოლოდ იტყვიან „ვირწმუნეთ“?** (ანქებუთ / 1).

ეს აიათი გვამცნობს, რომ მხოლოდ „მნამს“ თქმა საკმარისი არ არის. რადგან

რწმენა არ არის მხოლოდ ცარიელი წარმოსათქმელი სიტყვები, ან მხოლოდ სიტყვების წარმოთქმით არ შემოიფარგლება. ეს არ არის მხოლოდ მშრალი ფრაზები. რწმენა, ნიშნავს ჩვენი გაჩენის მიზნის შესაბამისად მოქმედებას და ცხოვრებას. ეს არის ჩვენი მოვალეობებისა და პასუხისმგებლობის შესრულებისაკენ სწრაფვა. ეს ნიშნავს, რომ ვიყოთ მგრძნობიარენი და გულმონყალენი იმის მიმართ, რაც ჩვენს გარშემო ხდება. ვიფიქროთ ყველა დაჩაგრული ადამიანის უბედურებაზე, სადაც არ უნდა იყოს მსოფლიოში და ვიგრძნოთ მათი ტკივილი, მწუხარება და დარდი ჩვენს გულებში. რადგან უზენაესი ალლაჰი ასე ბრძანებს: **„უეჭველად მორწმუნენი ძმები არიან“.** (ჰუჯურათი / 10,) ხოლო მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ვ) კი ჰადისში ასე გვამცნობს: *მორწმუნეებს უყვართ ერთმანეთი და ერთმანეთის მიმართ მონყალებასა და თანაგრძნობას ავლენენ, ისევე როგორც სხეული, როცა მისი რომელიმე ორგანო ავადდება, სხვა ორგანოები ამ ტკივილს უძილობასთან და მაღალ სიცხესთან ერთად იზიარებენ.* (მუსლიმი, ბირრი, 66.)

ჩვენი რწმენის გამოვლინება ცხოვრებაში ღვთისმსახურებით არის შესაძლებელი. ღვთისმსახურება, ეს არის სიტყვები და მოქმედებები, რომლებიც მოგვაპოვებინებს ალლაჰის კმაყოფილებას. ეს არის ჩვე-

ნი მაღლიერების გამოხატულება ყოვლის-
შემძლე ალლაჰის მიერ ბოძებული სიკეთე-
სარჩოსთვის. ღვთისმსახურების გარეშე,
ჩვენი რწმენა სრულად ვერ წარმართავს
ჩვენს ცხოვრებას. "ჩემი გული სუფთაა!"
ამის თქმით ჩვენი გული არ განიწმინდება.
ღვთისმსახურება, რომელიც შემოიფარგ-
ლება მხოლოდ კვირის ერთ დღეს ან წელი-
ნადის ერთ თვეში აღსრულებით, სააქაო
და საიქიო ბედნიერებას ვერ მოგვიტანს.
ღვთისმსახურება ყოველდღიურად და სის-
ტემატიურად უნდა სრულდებოდეს თავის
დადგენილ დროში, რომ სარგებელი მოგ-
ვიტანოს. უზენაესი ალლაჰი ყურანში ასე
ბრძანებს: **ვინც სიკეთე ჰქმნა კაცთაგან თუ
ქალთაგან და იგი მორწმუნეა, მაშინ, უთუ-
ოდ, მას ტკბილი ცხოვრებით ვაცხოვრებთ
და უთუოდ მივაგებთ მათ თავიანთ საზღა-
ურს უფრო უკეთესით, რაც უკეთესიათ!**
(ნაჰლი / 97)

მიუხედავად იმისა, რომ წარსული და
მომავალი ცოდვები მიტევებული ჰქონ-
და, ჩვენი საყვარელი მუჰამედ შუამავალი
(ს.ა.ვ.) არასოდეს ტოვებდა ლოცვას ყველა-
ზე რთულ პირობებშიც კი. მორალი სრულჰ-
ყოფს ჩვენს რწმენას. ზნეობა არის უდიდე-
სი მემკვიდრეობა, რომელიც ჩვენმა შუამა-
ვალმა (ს.ა.ვ.) დაგვიტოვა, ზემთაგონების
გამოცხადების შემდეგ. ზნეობა არის თვით
ისლამის არსი. კარგი ადამიანი აუცილებე-
ლია სათნო საზოგადოებისთვის. მორალი
იმისათვისაა საჭირო, რომ კარგი თვისე-
ბები, როგორიცაა თანაგრძნობა და გულ-
მონყალეობა, სიმართლე და პატიოსნება,
სამართლიანობა და ერთურთის დახმარება
გაბატონდეს ჩვენს ცხოვრებაში. ეს ნიშნავს
ცუდი ქცევებისგან თავის დაღწევას, რო-
გორიცაა წყენა და სიძულვილი, შური და
ვნება, ფლანგვა და სიძუნწე. ეს არის ხალ-

ხის და საზოგადოების უფლებების მიმართ
დიდი ყურადღება და სიიფრთხილე.

ჩვენმა რწმენამ აზრი უნდა შეჰმატოს
ჩვენს ცხოვრებას, რომ რწმენის სიტკბო და
სილამაზე ვიგრძნოთ. ღვთისმსახურებამ
კი ჩვენი იდენტობა უნდა გამოავლინოს.
მორალი უნდა ხელმძღვანელობდეს ჩვენს
ყველა ქცევას და ვმოქმედებდეთ მისი წე-
სების მიხედვით. აი მაშინ ჩვენი ხელები
შორს დარჩება ჰარამისგან, თვალი ცოდ-
ვისგან, ენა კი სიცრუისგან. ამ შემთხვევა-
ში კი, ჩვენი ოჯახი იქნება მშვიდობისა და
ბედნიერების სავანე. მეზობლები ჩვენს
მიმართ აღჭურვილი იქნებიან ნდობით და
სიყვარულით. ჩვენი ვაჭრობა იქნება ჰალა-
ლი და შემოსავალი უხვბარაქიანი. დედა-
მინაზე ყველა ჩაგრული და დაზარალებუ-
ლი გაიღიმებეს; სამყარო კვლავაც იქნება
მშვიდობისა და კეთილდღეობის ადგილი.

მუჰამედ შუამავლის შემდეგი ვედრე-
ბა ამ კუთხით ძალიან დიდი მნიშვნელობის
მატარებელია, რომელიც ყველა მორწმუნე
მუსლიმმა ხშირად უნდა ევედროს უზენაეს
ალლაჰს, რომ სრულყოფილი მორწმუნე და
მორჩილი ღვთისმსახურის როლში გაატა-
როს ცხოვრება და ყურადღებით იყოს ყვე-
ლა უარყოფითი თუ დადებითი მოვლენე-
ბის წინაშე: „ო, ალლაჰო! „მე მსურს შენგან
კარგი ზნეობითა და საქმით შემკული მყარი
რწმენა, რომელიც მარადიულ ხსნამდე მიგ-
ვიყვანს“.

მორწმუნე ადამიანის ცხოვრება რწმე-
ნით, ღვთისმსახურებით, სიკეთით და კარ-
გი ზნეობით უნდა იყოს შემოსილი. უზენა-
ესმა ალლაჰმა ყველა ჩვენგანს შეგვაძლე-
ბინოს ჩვენი სიცოცხლის და ცხოვრების,
გარემოსი, საცხოვრებელი ადგილების და
ოჯახების რწმენით, ღვთისმსახურებით,
სიკეთით და კარგი ზნეობით შემოსვა.

ალლაჰის სიტყვის ღამაში ხმით კითხვა

აიათებმა, რომლებიც ალლაჰის სიტყვებია, ადამიანებსა და ჯინებზე ზეგავლენის მოხდენა რომ შეძლონ, მნიშვნელოვანია მისი როგორც უშეცდომოდ, ასევე ღამაში ხმით წაკითხვა. ისე, როგორც საუბრისას სიტყვები გამოთქმის მიხედვით მნიშვნელობას იცვლის, ასევე ადამიანებზე ზეგავლენას ახდენს მოსაუბრის მდგომარეობა, გამომეტყველება და მიმიკა. მაგალითად, მათხოვრის ხვეწნის ფორმა, მხოლოდ ამორჩეულ სიტყვებზე კი არა, ამავე დროს სიტყვების გამოთქმაზეცაა დამოკიდებული. სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლის წინ, ჯარისკაცებისთვის მეთაურის წამაქეზებელ მიმართვაში ზეგავლენის მომხდენი ჰარმონიული სიტყვების გამოყენებაც ამის მაგალითია. ის, რომ მუსიკა ადამიანებს ალაფრთოვანებს ამ ზეგავლენის შედეგია.

როცა ადამიანების ჩვეულებრივი სიტყვების მიმართ, ასეთი დამოკიდებულება ჭეშმარიტებაა, უბადლო სიტყვის ყურანთან დამოკიდებულება გაცილებით მნიშვნელოვანია. შესაძლოა ის, რომ ყურანის კითხვა -სუნნეთი, მოსმენა კი - ფარძია, მისი მხატვრული კითხვის მნიშვნელობაზე ყურადღების გამახვილებაა. ამ მიზეზითაა, რომ ყურანის კითხვა, ისლამის მეცნიერებებს შორის ცალკე განყოფილებად ჩამოყალიბდა. „ყურანის კითხვის ხელოვნებად“ წოდებულ ამ მეცნიერებას იმოდენა მნიშვნელობა მიენიჭა, რომ ზუსტად ფილოსოფიური მოძღვრებების იმამების მსგავსად, ამ მეცნიერებასაც იმამები გაუჩნდა.

კაცობრიობის ისტორიაში, დაუფდის სხვა თვისებებისგან გამორჩეულად მისი ღამაში ხმაა ცნობილი. ყურანში გაცხადებულია და იქიდან ცნობილია, რომ მისი ღამაში ხმით წაკითხულ ღვთიურ სიტყვას ჩიტები და მთებიც კი სულგანებული უსმენდნენ და მის წინაშე ქედს იხრიდნენ. მისი ამ საოცარი ხმით წაკითხულ ღვთიურ სადიდებელს, ყველა სულიერი და უსულო არსება უერთდებოდა.

ხმა, ალლაჰის ერთ-ერთი უდიდესი წყალობაა. ის რომ არ ყოფილიყო, სამყაროში უდიდესი სიცარიელე იქნებოდა. ისე,

როგორც სხვა რამდენიმე სიკეთე, ხმაც შეიძლება ბოროტების იარაღად ან ხელშემწყობად იქცეს. სამყაროში ხმა არის, ცუდიც და კარგიც. მაგალითად, რამდენადაც სასიამოვნო და დამამშვიდებელია ბუღბუღლის ხმა, იმდენად უსიამოვნო და შემანუხებელია ყვავის ხმა.

ხმა ისე, როგორც ადამიანებზე, ცხოველებზეც პოზიტიურ ან ნეგატიურ გავლენას ახდენს.

ხმა, რომელიც ცხოველებზეც კი ზეგავლენას ახდენს, მათზე გაცილებით სრულყოფილ ადამიანზე როგორ არ იმოქმედებს?! ყურანისა და ეზანის ხმა ადამიანების სიმშვიდის წყაროა.

შუამავალი იმ დროს, როცა ამქვეყნიური ამბებით სული დაუმძიმდებოდა, გასახალვათებლად ბრძანებდა:

„ბილალ! ეზანი წაიკითხე და დაემშვიდებები!“ (აბუ დავუდი, ედები, 78)

სულიერი თუ უსულო - ყველა არსება მუდმივად უდიდეს ალლაჰს ადიდებს. ეს აიათში ასეა გამოხატული:

„დიდებას აღავლენს მისთვის შვიდი ცა, მიწა, და ყოველი, რაც მათ შორისაა. არ არს რაიმე, მას რომ არ განადიდებდეს ქებით,

მაგრამ თქვენ ვერ ჩასწვდებით მათ ქება-დიდებას. უეჭველად, იგი სულგრძელია, შემნდობია!“ (სურა ისრა, აიათი 44)

შუამავალი ბრძანებს: „ყურანი თქვენი ხმებით შეამკეთ (ის ტკბილი ხმით სწორად და ლამაზად წაიკითხეთ)!“ (იბნ მაჯუ, იქამეთი, 176)

ეს გამოხატავს, რომ ლამაზი ხმა ყურანს უფრო ალამაზებს და მის ზეგავლენას ზრდის.

„ყურანი თქვენი ხმებით გააღამაზეთ, რადგან ლამაზი ხმა ყურანის სილამაზეს უფრო ზრდის.“ (დარიმი, ფაზალულ ყურანი; 34)

მას, ვისაც გული ყურანით აქვს გაუღნთილი, ცხოვრობს იმის შეგნებით, რომ უდიდესი ალლაჰის მონა-მსახურია. ისინი, ვინც ალლაჰს მადლობას უხდიან მათთვის ბოძებული სიკეთეებისთვის, წარმავალ ცხოვრებას იმქვეყნიურ კაპიტალად აქცევენ. აქედან გამომდინარე, იმათთვის, ვინც წილს იღებს შუამავლის წყალობისგან, მათთვის ყურანი, რომელიც მინისა და ცის ენაა - სულიერებისა და ნაყოფიერების ხაზინაა. რადგან შუამავალი და ყურანი არის სინათლის ის ორი წყარო, რომელიც ალლაჰმა ადამიანებს უწყალობა.

ალლაჰის შუამავალი ასე ბრძანებს: „ადამიანი, რომლის გულში ყურანის აიათები არ შესულა, გაპარტახებულ სახლს ჰგავს.“ (თირმიზი, ფეზაილულ ყურანი 18, დარიმი, ეზაილულ ყურანი 1)

სამყარო - მდუმარე ყურანი, ყურანი კი - მოლაპარაკე სამყაროა. ყურანი გაცხადებული სასწაული და ალლაჰის სიტყვაა. ადამიანი, რომელიც მოკლებულია ყურანის ჭეშმარიტებას, ორივე სამყაროში უბედურია.

ვინც ყურანის ჭეშმარიტების შესაბამისად ცხოვრობს, იმისი არსებობა სამოთხის ცხოვრებაა.

ალლაჰის შუამავალმა ბრძანა: „გულები რკინასავით ჟანგდება.“

ამაზედ მას ჰკითხეს: „მისი გამწმენდი რა არის ალლაჰის შუამავალი?“

მან უპასუხა: „ალლაჰის წიგნის ხშირი კითხვა და ალლაჰის ხშირი ხსენება.“ (ალი ე მუთტაჟი, ქენზულ უმმალი, II, 241)

ალლაჰის შუამავალმა თავის თანამიმდევრებს უთხრა: „თქვენს თვალებს ღვთისმსახურებებისგან მისი წილი მიეცით!“

„თვალების წილი რა არის, ალლაჰის შუამავალი?“

მან კი ბრძანა: „ყურანის კითხვა, დაწერილზე დაფიქრება და მისი აიათებისგან გაკვეთილის აღება.“ (სუიუთი, ჯამიულ სალირი, I, 39)

ყურანის კითხვა მორწმუნის ცხოვრებაში იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ უდიდესი ალლაჰი მას, ვინც ყურანს კითხულობს, აყენებს მარადიული მონაპოვრის მფლობელთა სათავეში: „უეჭველად, რომელნიც კითხულობენ ალლაჰის წიგნს და აღავლენენ ჭეშმარიტად ღოცვას და გაიღებენ იმისგან, რაც ვუბოძეთ, ფარულად თუ ცხადად, იმედი აქვთ გარიგების, რომელიც არ იქნება ამაო. რათა მიაგოს მათ თავიანთი საზღაური და შეჰმატოს მათ თავის წყალობიდან. უეჭველად, იგი შემნდობია, მადლობის შემსმენია!“ (სურა ფატირი, აიათები 29, 30)

„უეჭველად, მორწმუნენი არიან ისინი, რომელთაც გულები შიშით უთრთიან, როცა ხსენდება ალლაჰი, ხოლო როცა მისი აიათები ეკითხებათ, რწმენას ჰმატებს იგი და მიენდობიან თავიანთ ღმერთს.“ (სურა ენფალი, აიათი 2)

უეჭველია, რომ ალლაჰის სიტყვის გააზრებულად კითხვა ყველაზე ღირსეულ ღვთისმსახურებათაგანია. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია მისი ლამაზი ფორ-

მით წაკითხვა. უდიდესი ალლაჰი ბრძანებს: **„და ლამაზად იკითხე ყურანი, აუჩქარებლად (დინჯად).“** (სურა მუზემმილი, აიათი 4)

მეორე მხრივ, ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია წაკითხული ყურანის მდუმარედ მოსმენა. ვინაიდან, ყურანის წაკითხვა - სუნნეთი, მოსმენა კი - ფარძია. აიათში ნაბრძანებია: **„და როცა იკითხება ყურანი, ისმინეთ იგი და გაჩუმდით, ეგების შეწყალებულ იქმნეთ თქვენ!“** (სურა ალრაფი, აიათი 204)

იმისათვის, რომ ყურანის მნიშვნელობა გაიგო, თუნდ ლოცვის ან სხვა ადგილზე წკითხვისას და მისი რჩევებისგან სარგებლობა მიიღო, ის შენი ქმედებებისას ეტალონად გაიხადო, საჭიროა მთელი ყურადღება მისკენ მიმართო.

დუმილი მოსმენისთვის ნიადაგს ამზადებს; კარგი მოსმენა გამჭრიახობას ზრდის; შორსმჭვრეტელობა ადამიანს რწმენასა და ღვთისმსახურებას აყვარებს; რწმენა და ღვთისმსახურება კი, ადამიანს ღვთის წყალობას მოაპოვებინებს.

ალლაჰის შუამავალს ყურანის სხვისგან მოსმენა უყვარდა. ზოგჯერ იბნ მესუდს მის წაკითხვას სთხოვდა და დიდი სულიერი კმაყოფილებით უსმენდა. ერთხელ, როცა იბნ მესუდის წაკითხულ ყურანს უსმენდა, თვალები ცრემლებით ავესო.

ამ შემთხვევას აბდულლაჰ იბნ მესუდი ასე გადმოგვცემს: *ერთხელ შუამავალმა მითხრა; „იბნ მესუდ, ყურანი წამიკითხე!“*

მეც ვუთხარი: *„ალლაჰის შუამავალო! მაშინ, როცა ყურანი თქვენ გამოგეგზავნათ, მას მე როგორ წავიკითხავო?“*

ალლაჰის შუამავალმა ბრძანა: *„მე ყურანის სხვისგან მოსმენაც მიყვარსო.“*

მე სურა „ნისას“ წაკითხვა დავიწყე. 41-ე აიათამდე რომ მივედი, ალლაჰის შუამავალმა ბრძანა: *„საკმარისია!“*

ამ დროს დავინახე, რომ შუამავალს თვალებიდან ცრემლები ჩამოსდიოდა. (ბუჰარი, თეფსირი, 4/9, მუსლიმი, მუსაფირუნი, 247)

დამაფიქრებელია ხალიფა ომარის შემდეგი სიტყვები: „სურა „ბაყარას“ თორმეტი წლის განმავლობაში ვკითხულობდი და ალლაჰის სამადლობლად აქლემი ყურბნად შევწირე.“ მის მიერ წაკითხული ყურანი მხოლოდ სიტყვებისგან არ არის შემდგარი. პირიქით, ყურანის სიბრძნის და საიდუმლოებებს ცოდნა, იქ მოცემული ღვთიური დეტალების ჩანვდომითა და განცდით კითხვაა. რადგანაც ყურანისგან სარგებლობის მიღება მხოლოდ ამგვარადაა შესაძლებელი.

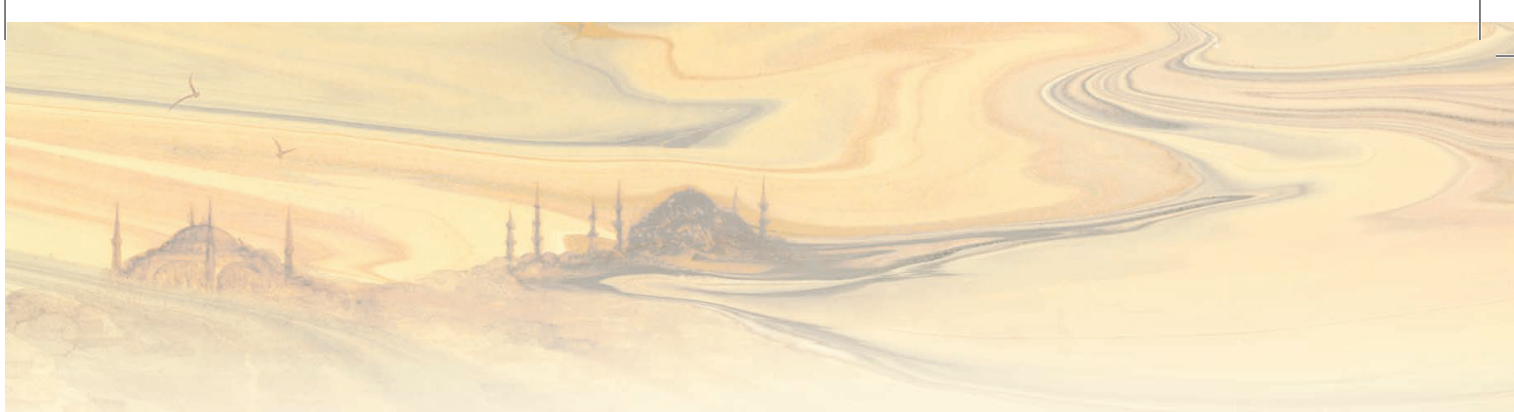
ყურანის ნამდვილი ზეპირად მცოდნე (ჰაფიზი) არის ადამიანი, რომელიც მისი კითხვისგან იღებს სიამოვნებას, მისი ბრძანებების შესაბამისად მოქმედებს, მისი შესაბამისი ზნეობა აქვს და მისი სიბრძნით სრულყოფილია.

ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს: **„თქვენ შორის ყველაზე მაღლიანია ის, ვინც ყურანს ისწავლის და ასწავლის.“** (ბუჰარი, ფეზაილულ ყურანი, 21)

ყურანი ალლაჰის მიერ თავისი საფეხურიებიდან კაცობრიობისთვის გამოგზავნილი დიდებული სიტყვა და დიდი საჩუქარია. ამ საკითხის შესახებ ალლაჰის შუამავალი ასე ბრძანებს:

„ალლაჰის სიტყვა მისი გაჩენილების სიტყვებზე ისევე მაღლა დგას, როგორც ალლაჰი თავის მონა-მსახურებზე.“ (დარიმი, ფეზაილულ ყურანი, 6)

ამგვარად დიდებული ღვთიური სიტყვის წაკითხვა ფხიზელი გულითაა საჭირო. ადამიანი, რომელიც ყურანს კითხულობს, მისგან სარგებელს იღებს თავისი გულის სრულყოფილების და მგრძნობელობის საზომის მიხედვით, რადგან ყურანში მოცემული ღვთიური საიდუმლოებების ფარდები

მხოლოდ, იმ გულებს ეხსნება, რომელთაც მათი შემეცნება შეუძლია.

ჰადისში ნათქვამია;

„ისინი ყურანს კითხულობენ, (მაგრამ ნაკითხული) ყელს ქვევით არ გადადის!“ (ბუჰარი, ფეზაილულ ყურანი, 36)

ეს ნიშნავს, რომ დაუფიქრებლად ნაკითხული ყურანი, არანაირ სარგებლობას არ იძლევა. იმის შესახებ, ვინც ყურანს დაუფიქრებლად კითხულობს, უდიდესი ალლაჰი ბრძანებს: **„ნუთუ ისინი ყოველმხრივად არ გაიაზრებენ ყურანს? ან იქნებ გულთა ზედა აბია საკეტნი თვისი?“** (სურა მუჰამმედი, აიათი 24)

ადამიანები, რომელთაც უკიდევანო, ღრმა და ფაქიზი გულები აქვთ ამ გაფრთხილებისგან თავიანთ წილს იღებენ.

„რომელნიც ალლაჰს ახსენებენ ფეხზე მდგომარე, მჯდომარე თუ მწოლიარე, და ფიქრობენ ცათა და ქვეყნის გაჩენაზე, (ამბობენ): „ღმერთო ჩვენო! შენ ეს ამაოდ (ტყუილად) არ გაგიჩენია! დიდება შენდა! დაგვიფარე ჩვენ ცეცხლის სასჯელისგან!“ (სურა ალი-იმრანი, აიათი 191)

როცა ალლაჰის შუამავალს ზემოთ მოცემული აიათი მოეკლინა, „წმინდა აიშეს ვუთხარი, შეგიძლია მითხრა ყველაზე მეტად ალლაჰის შუამავლის რომელმა მდგომარეობამ გაგაოცა?“

„მისი რომელი მდგომარეობა არ იყო გასაოცარიო!“ - თქვა და გააგრძელა: **„ერთ დღეს ლოგინში დანვა, შემდეგ კი მითხრა:“**

„თუ ნებას მომცემ, ავდგები და ჩემს ალლაჰს ღვთისმსახურებას შევუსრულებო.“

„ვფიცავ შენთან ყოფნა ძალიან მიყვარს, მაგრამ ის უფრო მიყვარს, რაც შენ გახარებს - მეტეი,“ - ვუპასუხე. ამაზედ

ადგა, აბდესი აილო, ლოცვაზე დადგა და ტირილი დაიწყო. იმდენი იტირა, რომ ცრემლები მკერდზე ჩამოუვიდა. შემდეგ რუქუზე წავიდა, კვლავ ტიროდა და ასეთ მდგომარეობაში იყო, სანამ ბილალი მოვიდოდა და დილის ლოცვის ეზანს იკითხავდა. ბილალმა რომ დაინახა, მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს) ტიროდა, ჰკითხა:

„ალლაჰის შუამავალო, მიუხედავად იმისა, რომ შენი ყველა წარსული და მომავალი ცოდვა ნაპატიებია, რაღა გატირებს?“

შუამავალმა უპასუხა: **„ხომ ვერ ვიქნები მონა-მსახური, რომელიც ალლაჰს ბევრ მადლობას არ სწირავს? ვფიცავ, ამ ღამით ისეთი აიათები მომეკლინა, რომ საცოდავი არის ის, ვინც მას არ წაიკითხავს და არ დაფიქრდება.“** თქვა და შემდეგი აიათი წაიკითხა: **„რომელნიც ალლაჰს ახსენებენ ფეხზე მდგომარე, მჯდომარე თუ მწოლიარე და ფიქრობენ ცათა და ქვეყნის გაჩენაზე, (ამბობენ): „ღმერთო ჩვენო! შენ ეს ამაოდ (ტყუილად) არ გაგიჩენია! დიდება შენდა! დაგვიფარე ჩვენ ცეცხლის სასჯელისგან. ღმერთო ჩვენო! შენ ვისაც შეიყვან ცეცხლში, უთუოდ, არად ჩააგდე (შეარცხვინე). და არ ჰყავთ უსამართლოებს შემწენი!“** თქვა და სურა ალი იმრანის, 191, 192 აიათები წაიკითხა.“ (იბნ ჰანბელი, II, 386)

აქედან გამომდინარე, მორწმუნეების მიერ ალლაჰის შიშით დაღვრილი ცრემლები, წარმავალი ღამეების შეუფასებელი სამკაულები, საფლავის წყვდიადის ვარსკვლავები, სამოთხის ბაღების ვარდის სურნელია. ღმერთმა დაგვიფაროს ყურანის სიბრძნისა და საიდუმლოს წინაშე უგრძნობი გულისა და დაუღვრელი ცრემლებისგან!

ღმერთო! ჩვენს გულს ნურასდროს დაცილებ ყურანის შუქსა და შუამავლის სიყვარულს! აამიინ!

დანიელ ბოლქვაძე

სურა ნებე - 78

სურა ნებე ყურანში, რიგის მიხედვით 78-ე, გარდმოვლენის მიხედვით მე-80 და შედგება 40 აიათისაგან, რომელიც სურა მეღარიჯის შემდეგ, სურა ნააზილათამდე მექაშია გარდმოვლენილი.

სახელს იღებს პირველივე აიათში მოცემული „ნებე“ სიტყვისაგან, რაც ამბავს ნიშნავს. მას ღამმეიითესაა ელუნ, მულსირათ და თესააულ სახელებსაც უწოდებენ. სურაში ძირითადად საიქიოს არსებობაზე და აღდგომის დღის დაჯერებაზეა საუბარი, ძირითადად მექაში მოვლენილი აიათები სულ ასეთ თემებს ხსნის, რადგანაც მექას მცხოვრები მუშრიქებს ღმერთის არსებობის სჯეროდათ, მაგრამ სიკვდილის შემდეგ გაცოცხლების დაჯერება უჭირდათ. დღესაც მდგომარეობა ანალოგიურია: ტექნოლოგიები შეიცვალა, მაგრამ რწმენის მიხედვით ადამიანები მისხლისოდენაც კი არ განვითარებულან. ისევ ის შეკითხვები აწუხებთ, რაც აწუხებდათ 14 საუკუნის წინ.

1-2. რას ეკითხებიან ისინიერთმანეთს? დიდებული ცნობის შესახებ, უდიდესი ალლაჰი კითხულობს: რას ეკითხებიან ისინი ერთმანეთს? კამათობენ ადამიანები ერთმანეთში საიქიოს არსებობის შესახებ. არსებობს - ამბობენ ზოგიერთე-

ბი, არ არსებობს - ამბობენ სხვები, ნეტავი მხოლოდ სული ცოცხლდება, თუ სულთან ერთად სხეულიც ცოცხლდება? ისინი აქ რალაც დიდი საქმის, დიდი ცნობის შესახებ მსჯელობენ. რა არის ეს დიდი საქმე?

როცა საუბარია აღდგომის შესახებ, წარღვნის შესახებ, ამაზე დიდი ცნობა რა უნდა იყოს? იქნება - მოხდება, ამბობენ მორწმუნენი. არ იქნება - ეწინააღმდეგებიან ურწმუნონი. ცხოვრება მხოლოდ ამქვეყნად არის, არანაირი გაცოცხლება არ იქნება. ჩვენი ძვლები ფერფლად რომ იქცევა, მას შემდეგ ვინ უნდა აღადგინოს ისინი. ადამიანთა გაჩენიდან დღემდე, მოვლენილი ყველა შუამავალი ამას უხსნიდა თანამიმდევრებს, მაგრამ ყოველთვის იყო დამონმებლებთან ერთად ურწმუნოები, რომლებიც ალლაჰის არსებობაზე თანხმდებოდნენ, მაგრამ გაცოცხლებაზე, აღდგომაზე და განკითხვაზე, სულ იყო პრობლემა, რაზეც ვერასოდეს თანხმდებოდნენ.

რაში გვჭირდება ჩვენ ამის დაჯერება? ეს იმისათვისაა, რომ ადამიანმა იცხოვროს საკუთარი ვალდებულებებით და სხვათა უფლებების დაცვით. აი რაში გვჭირდება საიქიოს რწმენა, მხოლოდ ეს გამოასწორებს ჩვენს ქცევებს, სამყაროში

არსებული ალლაჰის გაჩენილი ყველაფრის მიმართ.

3-5.რომლის თაობაზეც ვერ თანხმდებიან ეგენი.მაღე შეიტყობენ! შემდგომში შეიტყობენ! შეიტყობენ, მაგრამ ეს მათ სარგებელს აღარ მისცემს. მხოლოდ ისინი გადარჩებიან, ვინც ამქვეყნად ირწმუნა ალლაჰი და დღე უკანასკნელი და იმის მიხედვით გააგრძელა ცხოვრება.ზოგიერთის მხრიდან ვერ დასაჯერებელი, სიკვდილის შემდეგ გაცოცხლებაა, ამ დროს უდიდესი ალლაჰი სამყაროზე, ბუნებაზე გაჩენილებზე შეხედვას და დაკვირვებას გვასწავლის, ყურანს გვასწავლის, სადაც მისი წყალობით, ჩვენი გადარჩენისათვის ყველაფერია განმარტებული. აქ, ამ აიათში პირველ რიგში, გვასწავლის რწმენას და ცოდნას შორის კავშირს. ცოდნა, რასაც კონკრეტულად დაინახავს და გამოცდის ადამიანი - ისაა. მაგრამ რწმენა, ამ ყველაფრის უხილველად დაჯერებაა. ალლაჰმა ამქვეყნად გაგვაჩინა, როგორც საკლასო ოთახში მოსწავლე, ხოლო სამყაროში არსებულების ნაკითხვა, გაკვეთილის ძირითადი თემაა. ზარის დარეკვამდე გაკვეთილი უნდა მოვამზადოთ, თორემ სასჯელი არ აგვცდება.

6-8. განა ჩვენ არ დავადგინეთ დედამიწა სარეცლად, და მთები სვეტებად, და გაგაჩინეთ თქვენ წყვილებად,

დედამიწა ჩვენთვის ყველაფერია, ალლაჰი ბრძანებს „ის, მე თქვენთვის აკვნად გავაჩინე“ იქ დაისვენებთ, ისწავლით, სარჩოს მიიღებთ, იმუშავეთ, დროს სასიამოვნოდ გაატარებთ, მასზე და მასში, არსებული ყველაფერი თქვენთვისაა გაჩენილი. შეხედეთ მთებს, როგორ ლურსმანივითაა ჩარჩობილი, რომ არ შეირყეთ.

ალლაჰმა სამყაროში ყველაფერი წყვილებად გააჩინა, ერთადერთი და ძლევამოსილი, მხოლოდ თვითონაა. ალლაჰმა ყველაზე საუკეთესოდ იცის ყველაფერი, ასე, რომ არ ყოფილიყო, არ იქნებოდა საინტერესო ცხოვრება. კარგი - ცუდი; მაღალი - დაბალი; მძიმე - მსუბუქი; მორწმუნე - ურწმუნო და ა.შ. ...

9. და ძილი თქვენი ვქმენით დასასვენებლად, ძილი, რამდენად დიდი სიმდიდრეა ჩვენთვის, ყველამ ვიცით. 2 დღე, რომ ვერ დაიძინოს ადამიანმა, ძალღონეს დაკარგავს, მაგრამ 10 წუთიც, რომ იყოს მიძინება, რამდენად გამოაფხიზლებს თითოეულ ჩვენგანს ალბათ გამოცდილი გვაქვს. ეს, ისეთი სიმდიდრეა, თუ ვერ დავიძინეთ, მაშინ კარგად ვხვდებით. ძილი სიკვდილის მსგავსი რამეა, საღამოს მოვკვდებით, დილით ვცოცხლდებით. უდიდესი ალლაჰი ამითაც გვახვედრებს და გვამცნობს, რომ ის მაცოცხლებელია და სიკვდილის შემდეგაც გამაცოცხლებელია.

10. და ღამე ვქმენით საბურველად, ღამით დაგფარეთ, ღამით შეგმოსეთ. დღევანდელი მკვლევარები იკვლევენ ძილის ხარისხს, დღისით და ღამით. გარკვეულია, რომ ღამის ძილი ბევრად ხარისხიანია. ხარისხიანი ძილის შემთხვევაში ადამიანები ჯანმრთელნი რჩებიან, იმიტომ რომ კარგად ისვენებენ.

11. და ვქმენით დღე, დროდ ცხოვრებისა?! დღე და დღის სინათლე, მხოლოდ ხედვისათვის კი არა, სამუშაოსთვის, სარჩოს მოსაპოვებლად, მოძრაობისთვის გვჭირდება. ჩვენ ვერაფერს შევცვლით, რომ არ გათენდეს ან პირიქით, რომ არ დაღამდეს. ალლაჰმა ღამე მოსასვენებლად - დღე კი, სამუშაოდ ჩვენთვის გააჩინა.

12. ჩვენ აღვმართეთ თქვენს ზევით (თავზე) შვიდი მტკიცე,

ამა აიათში მოცემულია სიტყვა მტკიცე, რას ნიშნავს ეს? სამყაროს გაჩენიდან დღემდე ეს მტკიცე და მწყობრი სისტემა არ შეცვლილა, ალლაჰის კანონზომიერებით იმართება. უამრავი კაშკაშა მანათობელი, რასაც ცაზე ვხედავთ ალლაჰის ძალით დგას იქ, მას სხვა ვერაფერი შეაჩერებდა. ყველაზე ახლოს მყოფი ვარსკვლავები დედამიწაზე ბევრჯერ დიდია და საერთოდ რასაც ვხედავთ ცაზე, ისინი მხოლოდ პირველ ცაზეა განლაგებული. ალლაჰი ბრძანებს 7 მტკიცე. ყურანში ძალიან ბევრ აიათშია მოხსენებული მსგავსი აიათი. მაგ: „იგია, რომელმაც ყოველივე თქვენთვის გააჩინა, რაცაა მიწაზე, შემდ-

გომ განუსაზღვრელი ძალაუფლება და მესვეურობა ზეცისკენ აღაპყრო და გამო-სახა შვიდ ცად მყარი წყობილება.“ –(ბაყა-რა/29)

„დიდებას აღავლენს მისთვის შვიდი ცა.“ (ისრა / 44)

„ჰკითხე: „ვინ არის ღმერთი შვიდ-ფა ცისა და დიდებული ტახტრევანისა?“ (მუ'მინუნ /86) „ამგვარად, მან გამოსახა ისინი შვიდ ცად ორ დღეში და შთააგონა ყოველ ზეცას თავისი მოვალეობა.“ (ფუს-სილეთ/12)

„აღლაჰია, რომელმაც გააჩინა შვი-დი ცა და დედამიწისგან იმდენივე.“ (ტა-ლაც/12)

„რომელმაც გააჩინა შვიდი ზეცა სარ-თულებად.“ (მულქ/3)

13.და ვქმენით მოკაშკაშე მანათობე-ლი; აქ, მზეს გულისხმობს უდიდესი ალ-ლაჰი. მისი გაჩენიდან დღემდე უფასოდ გვინათებს და გვათბობს, იგი არ ჰგავს არცერთ ამქვეყნიურ მანათობელ ხელ-საწყოს, რომელშიც ფულს ვიხდით და მალ-მალე მწყობრიდან რომ გამოდის. ამ სიმდიდრისათვის, რამდენიც არ უნდა ვა-დიდოთ ალლაჰი საკმარისი არ იქნება.

14. და მოვავლინეთ ღრუბლებიდან წყალი (წვიმა) მორაკრაკე, ჩვენ გვასწავ-ლეს, თუ როგორ იქმნება წვიმა, ანუ მზე დაჰყურებს წყლებს, შემდეგ ის ორთ-ქლის სახით მალღდება ცაში, შემდეგ წარმოიქმნება ღრუბლებად, შემდეგ კი ამ ღრუბლებიდან მივიღებთ წვიმას. ამას მისი მკვლევარი ჰყავს, მაგრამ ალლაჰი ჩვენ გიბრძანებს: რომ ჩვენ „ მოვავლინეთ ღრუბლებიდან წყალი (წვიმა) მორაკრაკე,“ ჩვენ ვუბრძანებთ სად, რომელ მიწაზე, რომელ საათზე უნდა დაუშვას ღრუბელ-მა წვიმა. აი, პასუხი იმ ადამიანებზე, ვი-საც გაცოცხლების არ სჯეროდა. თუ ერთ აუზში წყალი აორთქლდება ანუ გაქრება, ხოლო შემდეგ ის, ღრუბლებად წარმოიქმ-ნება, ისევ წვიმის სახით აუზში ჩეშვება, ეს შესაძლებელია და ალლაჰის მხრიდან რა-ტომ არაა შესაძლებელი სიკვდილის შემ-დეგ გაცოცხლება? პასუხი არა აქვთ.

იცოდეთ! მიწად ან მტვრად ქცეულ ადამიანს, უდიდესი ალლაჰი ერთ დღეს გააცოცხლებს და მის წინაშე წარადგენს. სწორედ ამის გაგონება და დაჯერება არ უნდოდათ ურწმუნოებს, რადგანაც მათი ქმედებების შესახებ(როგორც უნდოდათ ისე იქცეოდნენ) პასუხის გაცემა არ სურ-დათ.

15-16. რათა აღმოვაცენოთ მისით (წვიმით)მარცვალი (თესლი) და მცენარე-ები, და ბაღებიშებურულნი!

წვიმა უდიდესი წყალობაა ალლაჰის მხრიდან, წვიმის საშუალებით ნაირ-ნაირი სარჩო აღმოცენდება დედამიწაზე, რითაც სულდგმულობს ყველა ადამიანი და არა-მარტო ადამიანი. სიკვდილის შემდეგ გა-ცოცხლების ყველაზე დიდი გამოვლინე-ბაა, როცა დიდი ზამთრის შემდეგ, მკვდა-რი მიწიდან როგორ აცოცხლებს უდიდესი ალლაჰი მილიონობით სხვადასხვა ფერის მცენარეებს.

რატომ გვიყვება ამ ყველაფერს უდი-დესი ალლაჰი? რომ ადამიანმა დაიჯე-როს, ალლაჰის ერთადერთობა და საიქიო ცხოვრების არსებობა. მაინც უჭირს ადა-მიანს დაჯერება. ჯერ საკუთარ გაჩენაზე, რომ გაამახვილოს ყურადღება ადამიანმა საკმარისი იქნებოდა, ამას სთხოვს ალ-ლაჰი ადამიანს, შემდეგ სამყაროზე შე-ხედვით იქნებ მიხვდეს და ირწმუნოსო, ეს ყველაფერი კი, ჩვენი გადარჩენისათვისაა. გამგებმა უნდა გაიგოს. სხვა გზა არ არსე-ბობს.

17-18. შექველად, განშორების დღე წინასწარ დადგენილი ვადაა! ამ დღეს ჩაჰბერავს საყვირს და მოხვალთ ჯგუფ-ჯგუფად!

განშორების დღე, ეს ყიამეთის დღეა. რატომ ჰქვია განშორების დღე? ამ დღეს მართალი დამნაშავეისაგან უნდა განცალ-კევდეს. ალლაჰის წინაშე ჯგუფ-ჯგუფად მივალთ მაგრამ განკითხვა ცალკ-ცალკე გვექნება, ამას სხვა აითებიც ადასტუ-რებს:

და ყოველი მათგანი წარსდგება მის წინაშე აღდგომის დღეს მარტოდმარტო ! (მერიემ 19/95)

და ვფიცავ! მოხვედით ჩვენთან ეულნი, (ენლამი 6/94)

მაგრამ როდის იქნება ეს დღე, ამის ცოდნა მხოლოდ ალლაჰის წიაღშია. ალლაჰი ტა-ჰა სურას მე-15 აიათში ბრძანებს:

„უეჭველად, წარღვნის საათი დადგება. ლამისაა თავს დაეუმალო იგი, რამეთუ უნდა მიეგოს ყველა სულს საზღაური, რისკენაც ისწრაფოდა!“ უდიდესი ალლაჰი ბრძანებს ლამისაა საკუთარ თავს დაეუმალო - ზოგიერთები, კი ყიამეთის მოახლოების ნიშნებს სწერენ, დისკებს ბეჭდავენ და ჰყვირიან. ყურანს, რომ დაშორდება ადამიანი, სწორედ ასე დაიწყებენ მოქცევას.

19-22. ცა გაიხსნება და დაემსგავსება კარიბჭეებს! დაიძვრებიან მთები ადგილიდან და ილუზიად მოგეჩვენებათ! უეჭველად, ჯოჯოხეთია ხაფანგად, ზღვარგადასულთა განსასვენებლად, ცა გაიხსნება, როგორ გაიხსნება? როგორც დიდი გალაგნების კარიბჭეები იხსნება ისე. ჩვენ თუ ალლაჰს თელალას მოვთხოვთ პატიებას, პატიების კარები გაიხსნება, თუ მადლის მოგებას მოვთხოვთ, მადლის კარები გაიხსნება. ჩვენ, რომ ყურანი ქერიმის ახსნა კარგად ვიცოდეთ, ჩვენთვისაც ცა გაიხსნებოდა და გადარჩენილთა შორის მოგვდებოდით, (მაგრამ რა სამწუხაროა 14 საუკუნეა აბდესის ფარძს, მის მსგავსთა ახსნას ვერ გავცდით.) ამიტომაც ჩვენთვის ცა არ გახსნილა.

იმ დღეს დაიძვრებიან მთები ადგილიდან. მთები ახლაც მოძრაობს, ამას სხვა აიათშიც შევხვდებით:

„და ნახავ რომ მთები, რომლებსაც უმოძრაოდ თვლიდი, ამოძრავდებიან ღრუბლებივით.“ (ნემლი 27/88). დედამიწა, რომ ბრუნავს ამ აიათით დასტურდება, ეს კი შუამავალმა 14 საუკუნის წინ თქვა. როცა ეს სიმართლე ერთერთ მეცნიერმა თქვა, იგი დაწვეს ამის გამო. ბოლოს კი თვითონაც დარწმუნდნენ, მაგრამ უკვე გვიანი იყო.

და ნახავ ჯოჯოხეთს თვალთვალისას, ე.ი. ჯოჯოხეთი უთვალთვალეს ადამიანებს, ელოდება ისე, როგორც სახლში დარჩენილი შვილები დედას ელოდებიან. გამოდის რომ შვილები ჩვენგან გაჩნდნენ, ჯოჯოხეთი ჩვენ შევქმენით ამქვეყნად.

ზღვარგადასულები ვინ არიან? ისინი ვინც ადამიანებს დიდად აწუხებენ. ისინი რომლებიც ყურადღებას არ აქცევენ არავის უფლებებს, ძირმაგარასავით მიეკვრებიან და გაუსაძლის ტკივილს აყენებენ მათ.

23-30. და დაჰყოფენ იქ საუკუნოდ !... და ვერ დააგემოვნებენ იქ ვერცა სასმელს და ვერცა (ელირსებიან)სიგრილეს, გარდა მდულარე წყლისა და ჩირქისა, საზღაურის შესაბამისად! ვინაიდან, არასოდეს უფიქრიათ, რომ პასუხს აგებინებდნენ! და სიცრუედ ჩათვალეს ჩვენი სასწაულები, უკიდურეს სიცრუედ, და ჩვენ ყველაფერი წიგნად ავსახეთ! მაშ, იგემეთ! არაფერს მოგიმატებთ, გარდა ტანჯვისა!

რაც ამქვეყნად ჩაიდინეს ადამიანებმა შესაბამისი სასჯელი უნდა მიეცეს, ისინი იქ სამუდამოდ დარჩებიან და ცივ სასმელს ვერ ელირსებიან. ვინ არიან ისინი? ძირმაგარასავით რომ მიეკვრებიან და ყველაფერს გაუსაძლისს გახდიან ანუ საზიზღარ საქმეს ჩაიდენენ. ისინი ადამიანებს თავისუფალ სიტყვას არ ათქმევინებენ. ისინი შუამავლებსაც კი არ ალაპარაკებდნენ, აწამებდნენ მათ. დღესაც სიმართლის მოყვარულები არ უყვართ, რადგანაც მათი სიცრუე სააშკარაოზე გამოდის ამ დროს. ნუ დაგვაზიზღებთ, რომ განკითხვა გველოდება. ამას აღრიცხავენ ანგელოზები. ისე უნდა ვიცხოვროთ, თითქოს კამერის წინ ვმოძრაობთ და ისე ვასრულებთ ყველა მოქმედებას. სხვა აიათებში მოცემულია, რომ საიქიოში ჩვენი ორგანოები დაიწყებენ საუბარს ჩვენი ნამოქმედარის შესახებ. ამ ყველაფერს უდიდესი, ალლაჰი ჩვენი რწმენის განმტკიცების შესახებ გვიყვება. რწმენის განმტკიცება კი საუკეთესო ზნეობის ჩამოყალიბებით შეიძლება.

გაგრძელება იქნება შემდეგ ნომერში....

დაიწყო ოჯახიდან

ყველა ადამიანს სურს დედამიწაზე იცხოვროს მშვიდობიანად და ბედნიერად. სურს ჰყავდეს მეუღლე და ლამაზი შვილები. ახალგაზრდები, როცა ზრდასრულ ასაკს მიაღწევენ, მათ აქვთ ასეთი ლამაზი ოცნებები ქორწინების შესახებ. აშკარაა, მათი ეს ოცნებები რომ ახდეს, სამყაროში სულ ბედნიერება და მშვიდობა დაისადგურებდა და ადამიანებს შორის პრობლემები არ იქნებოდა. მაგრამ დღევანდელი სამყარო, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, სამწუხაროდ, სულაც არ არის ასეთი. განქორწინების მაჩვენებელი მუდმივად იზრდება. მეუღლეები რომლებიც ერთმანეთს წარმოუდგენელ დაპირებებს აძლევენ და ამბობენ, რომ მხოლოდ მათთვის უღირთ სიცოცხლე, რამდენიმე თვის შემდეგ იცვლებიან, სასამართლოსკენ მიიჩქარიან და წუწუნებენ, რომ მათი არ ესმით, მათი მოლოდინები არ სრულდება და პატივს არ სცემენ. სასტიკი უთანხმოება და სხვა მიზეზები საკმარისი საბაბი ხდება იმი-

სათვის, რომ მოსამართლემ შეწყვიტოს საქორწინო კავშირი და გააგზავნოს მეუღლეები თავიანთ გზაზე. განქორწინების შემდეგ წყვილები, რაღაც სიცარიელეს იგრძნობენ, მაგრამ ამ სიცარიელის აღდგენისათვის დიდი დრო არ სჭირდებათ. მათი ცხოვრების შემდგომ პერიოდში ისინი ყოველთვის ატარებენ მტკივნეულ მოგონებებს უბედური ქორწინების შესახებ. საკუთარ თავზე ბრაზდებიან და უმეტესად განქორწინებულ მეუღლეებზე შურისძიების ცეცხლით ინთებიან.

სინამდვილეში, ამ რთული პროცესისგან გამონვეულ ტკივილს მხოლოდ მეუღლეები არ განიცდიან. ამ ტკივილს ადამიანთა ორი ჯგუფი განიცდის. მათგან პირველები მათი დედები და მამები არიან, რომლებიც შვილებს გარკვეულ ასაკამდე ზრდიან და ყველაფერს აკეთებენ მათ კეთილდღეობისთვის. ისინი დევენ თავიანთ შრომას და იღებენ ყველანაირ მსხვერპლს, რათა მათ შვილებს ჰქონდეთ ბედნიერი და

ნარმატებული მომავალი. ოჯახის დანგრევით ნადგურდება მათი ოცნებებიც. მოხუცებულობაში ისინი ამ უბედურებას უფრო მეტად განიცდიან და გრძნობენ, რომ დაბერდნენ. მათ არ იციათ, როგორ მოიქცნენ, იდარდონ დანგრეული ოჯახის გამო, თუ იზრუნონ შვილების მომავალზე. არაერთხელ გავხდით მონმე, რამდენი მშობელი ატარებს სიცოცხლის ბოლო დღეებს ასეთ ტკივილში.

მეორე ჯგუფი კი, ბავშვები არიან. ისინი უბედურებას, რომელიც მათ მშობლებს დაატყდათ თავს მთელი ცხოვრება ატარებენ. ოჯახის ნგრევასთან ერთად მათ მოუწევთ სიცოცხლის ბოლომდე დედის ჩახუტების, მამის მოფერების ან ორივეს გარეშე დარჩენა. უსიყვარულობის ნეგატიური შედეგები გამოვლინდება განვითარების წლებში და ეს აისახება მათ სოციალურ ცხოვრებაში, როგორც მომავალი პრობლემა. ფაქტია, ყველამ ვიცით, რომ უსახლკარო ბავშვებისა და ყველა სახის მავნე ჩვევების მქონე ახალგაზრდების მნიშვნელოვანი ნაწილი, მოკლებულია მშობლების სიყვარულსა და ჩახუტებას. ბავშვი აიძულებს საზოგადოებას გადაიხადოს ფასი იმ სიყვარულისთვის, რომელსაც მშობლებისგან ვერ მიიღებს.

რატომ ინგრევა ოჯახები, რომლებიც შექმნილია ბედნიერი მომავლის გასაზიარებლად? რატომ იზრდება განქორწინების მაჩვენებელი ამ პატარა ქვეყანაში? რატომ აყენებენ მეუღლეები ერთმანეთს ფიზიკურ ზიანს? რატომ გაიზარდა ოჯახში ძალადობა ამ ბოლო დროს? ყოველთვის ეს და მრავალი მსგავსი კითხვა აწუხებს ჩვენს გონებას. როდესაც ამ კითხვებსა და ოჯახურ ამბებს გავაერთიანებთ, რომლებიც გაზეთებში გვერდებს იკავებს, ვხედავთ, რომ საზოგადოება ძალიან ცუდად და სწრაფად ვარდება უფსკრულში. როდესაც ორმოცდაათ წელს გადაცილებული პირები ადარებენ დღევანდელი ახალგაზრდების ოჯახურ გარემოს, იმ დროს რომელშიც ცხოვრობდნენ, კარგად ესმით, რამდენად შორს წავიდა საზოგადოება.

ჩვენთვის, ვისაც შეზღუდული საშუალებები და გავლენა გვაქვს, პრიორიტეტი ოჯახია. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ვქმნით საზოგადოებას, ჩვენ პირველი ნაბიჯები უნდა დავიწყოთ ძირიდან. იმი-

სათვის, რომ საზოგადოებაში მშვიდობა და ჰარმონია დამყარდეს, პირველ რიგში ოჯახებში უნდა იყოს სიმშვიდე. რა თქმა უნდა, შეუძლებელია ოჯახებმა, რომლებიც ვერ ქმნიან ოჯახში სიმშვიდეს, მომავალ თაობებს მორალური ღირებულებების მქონე თაობები დაუტოვონ. ასეთი ოჯახებით შექმნილ საზოგადოებებში ბედნიერება გამორიცხულია. ოჯახი, მყარ და ურყევ ღირებულებებზე თუ არ არის აგებული, მოკლე დროში დაინგრევა, რადგან მეუღლეებს შორის კავშირი უკიდურესად სუსტდება. ვინაიდან ასეთ ოჯახებში აღზრდილი ბავშვები შორს არიან ღირებულებებისაგან, ისინი გახდებიან პრობლემა იმ საზოგადოებისთვის, რომელშიც ცხოვრობენ. თაობები, რომლებიც მშობლებს სიბერეში ოჯახიდან დააშორებენ, რომელთა მიზანი მხოლოდ მატერიალური რესურსების ხელში ჩაგდებაა, რომლებიც სამყაროს აღიქვამენ მხოლოდ, როგორც საცხოვრებელ ადგილად, სადაც მათი ვნებები იქნება დაკმაყოფილებული და არ ზრუნავს საზოგადოებაზე, ისინი ვერასოდეს ვერ იქნებიან ღირებულების მატარებელი და განდიდებული.

მნიშვნელოვანია გამოვასწოროთ მდგომარეობა, რათა გადავარჩინოთ ოჯახი და საზოგადოება. რა თქმა უნდა, ამ ყველაფრის გამოსასწორებლად უდიდესი შრომაა საჭირო. ეს არის დაავადება, რომელსაც სჭირდება განკურნება.

ვხედავთ, რომ ახალი თაობა, რომელიც ჩვენს სულიერ ფასეულობებს მოკლებული იზრდება, ოჯახის სინმინდეს ვერ აცნობიერებს. თუმცა, რელიგია ვრცელ ღირებულებებს გვინერგავს და გვასწავლის ოჯახური სინმინდის შესახებ, რასაც პირველ ადგილზე აყენებს. მორწმუნე მუდმივად ფიქრობს ოჯახის სინმინდეზე თავის გონებაში, რადგან ეს ზრახვა მის არსშია, მან უნდა იმუშაოს, რათა უზრუნველყოს თავისი ოჯახი, აჩვენოს მათ თავისი სიძლიერე, ესაუბროს მათ რწმენის მშვენიერებაზე და უჩვენოს მიმართულება. იმ სახლებში, სადაც ალლაჰისა და საიქიო ცხოვრების შესახებ ინფორმირებულობა მაღალია, მათი უპირველესი მიზანია მოიპოვონ თავიანთი გამჩენის კმაყოფილება, იცხოვრონ რელიგიური ცხოვრებით და განესვენონ, როგორც მორწმუნეები. ასე

რომ, მეუღლეებს ბევრი რამ აქვთ გასაცემი ერთმანეთისთვის და მათი შვილებისთვის. ერთსა და იმავე პოზიციაში ყოფნა საშუალებას აძლევს მეუღლეებს სულიერად გაძლიერდნენ ერთმანეთის მხარდაჭერით და მიიღონ უზარმაზარი სულიერი სიამოვნება იმ ცხოვრებიდან, რომელშიც ცხოვრობენ. რა თქმა უნდა, ეს სილამაზე მათ შვილებზეც გადაინაცვლებს.

ოჯახის სწრაფი დაშლის მთავარი მიზეზი სულიერი სიღარიბეა, რადგან მისი შესუსტების პარალელურად მცირდება მატერიალური მოლოდინები და იზრდება დაუოკებელი სურვილები. საზოგადოება არ კმაყოფილდება იმით, რასაც იღებს, მას ყოველთვის მეტი სურს. ვინაიდან კმაყოფილების გრძნობა დაკარგულია, მიღებული ხელფასი ხშირად არ არის საკმარისი, ასეთი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად. ტელევიზიით დახატული ცხოვრება, სერიალებში ნაჩვენები მდიდრული სახლები და რეკლამებში ყოველდღიურად გამოჩენილი ახალი პროდუქტები, უკიდურესად აზიანებს ადამიანების კმაყოფილების გრძნობას.

ეკონომიკური ფასეულობების დამოუკიდებლობა, ასევე არის ერთ-ერთი ფაქტორი, რომელიც ხელს უწყობს ოჯახის დაშლას. ეს დიდ გავლენას ახდენს განქორწინების მაჩვენებლის ზრდაზე ბოლო ათწლეულების შემდეგ, როდესაც ქალებმა დაიწყეს დამოუკიდებლობის მოპოვება სამუშაო სფეროში. ფინანსური შესაძლებლობების მატებასთან ერთად ქალმა თავისუფლად და დამოუკიდებლად იგრძნო თავი და თქვა: „ამგვარი ქმრის გავლენის ქვეშ ყოფნას, მირჩევნია დავეშორები და ჩემი ცხოვრებით ვიცხოვრებ“. ის ფაქტი, რომ ჩვენი კაცები თავიანთ ცოლებს ხედავენ, როგორც მათ კონტროლს დაქვემდებარებულ ობიექტს, იყენებენ ძალადობას და აყენებენ ტკივილს, დიდ გავლენას ახდენს სიტუაციის აქამდე მიყვანაზე. მენტალიტეტი, რომელიც ქალის ჩაგვრას რელიგიურ დოგმატიკად მიიჩნევს, განქორწინების მიზეზი ხდება.

აქვე მინდა გაგიზიაროთ მოგონება ჩემი მეგობრის გამოცდილებიდან: დედამისის გარდაცვალებიდან დაახლოებით ერთი წლის შემდეგ დაიწყო მამისთვის მეუღლის ძებნა. იმიტომ, რომ მამა ვერ გრძნობს

თავს კომფორტულად მათ გვერდით და მარტოა ვერ ახერხებს დამოუკიდებლად თავის რჩენას. ბოლოს პენსიონერი ქვრივი იპოვეს და სახლში ესტუმრნენ. სიტუაციას უხსნიან პენსიონერ ქალს, რომელიც უკვე ხვდება, თუ რისთვის მივიდნენ მასთან და დიდი ხნის საუბრის შემდეგ ეუბნებიან: იქორწინებდა მათ მამასთან? ქალის პასუხი საკმაოდ საინტერესო იყო: „პირველს სიცოცხლე შევალიე, მეორესთან ტანჯვას ვერღარ ავიტან. პირველის დანატოვარი დანაზოგით მშვიდად ვცხოვრობ, არ ვაპირებ ვიყო ვენმეზე დამოკიდებული“. ეს პასუხი თვალსაჩინო მაგალითია ჩვენი მამაკაცებისთვის იმის გასაგებად, თუ როგორ იქცევიან ისინი ცოლების მიმართ ოჯახში. გთხოვთ, ჩვენმა კაცებმა დაუსვან საკუთარ თავს ეს კითხვა: „განაგრძობდნენ თუ არა ქორწინებას მაშინ, როცა მათი მეუღლეები მიაღწევდნენ ეკონომიკურ დამოუკიდებულებას?“

მიუხედავად იმისა, ჩვენ ვამბობთ, რომ ქალების ეკონომიკური თავისუფლების მოპოვებამ გაადვილა განქორწინება, უსამართლო იქნება ჩვენი ქმედება თუ ერთ მხარეს ვცნობთ დამნაშავედ. რადგან, უნდა ითქვას, რომ ეკონომიკური დამოუკიდებულობის პირობებში ქმართან კავშირი სუსტდება და „თუ არ იქნება უმისოდაც შევძლებ“ აზრები, ქორწინებას ძალიან სწრაფად უსვამს წერტილს. რა თქმა უნდა, ეს გამონეწეულია რელიგიური გრძნობების შესუსტებით. ამიტომ, ორივე მხარეში არის ხარვეზები, რომელიც დროულად მოგვარებას საჭიროებს.

ასე რომ, ვიფიქროთ იმ ნეგატივებზე, რაც ხდება ჩვენს ირგვლივ და რა გავლენას ახდენს ჩვენზე, მათ შორის ჩვენს შვილებზე, ამასთანავე უნდა ვიფიქროთ იმაზე, თუ რამდენად პასუხისმგებლნი ვართ, რამდენად შეგვიძლია მივცეთ ჩვენს შვილებს ჩვენი ღირებულებები, ჩვენი წეს-ჩვეულებები და ჩვენი სიყვარული. მნიშვნელოვანია სამაგალითო ცხოვრება შევქმნათ ჩვენ და საზოგადოება შევაყენოთ სწორ რელსებზე. იმიტომ, რომ თუ ჩვენ შევქმნით ძლიერ ოჯახს, ჩვენ გვეყოლება ძლიერი საზოგადოება. როცა საზოგადოება ძლიერია, მაშინ ძლიერია ამ საზოგადოებაში მცხოვრები ხალხი და ქვეყანა.